

ABONAMENTUL

Pe un an . 24 Cor.
Pe un an . 4 Cor.
Pe o lună . 2

Nrul de Duminică

Pe un an . 4 Cor.
Pentru România și
America . 10 Cor.

Nrul de zi pentru Ro-
mânia și străinătate pe
an 40 franci.

TRIBUNA

REDACȚIA
și ADMINISTRATIA
Deak Ferencz-utca 20.
INSERTIUNILE
se primesc la adminis-
trație.
Mulțumite publice și Loc de-
schis costă fiecare șir 20 fil.
Manuscripte nu se îna-
polază.
Telefon pentru creș și
comitat 502.

Discursul d-lui P. P. Carp.

Unul dintre azi nu tocmai numeroșii oa-
meni de stat ai României, d. P. P. Carp,
în discursul rostit asupra proiectului de răs-
puns la adresă, a trecut cu o vorbă fru-
moasă peste chestiunea, căreia noi cei mai
mărunți îi zicem »națională«.

D-sa, om totdeauna inimos, nu se teme,
că românii din regatul ungar vor fi nimi-
ciți și, incredințat, că stăpânitorii Ungariei,
convingându-se și ei despre puterea de re-
zistență a maselor române, vor înceta lupta,
nu se îndoiește, că se va încheia pace între
români și maghiari.

E o mulțămire pentru noi să putem măr-
turisi, că acesta e și gândul nostru: rezis-
tând, vom ajunge la pace.

Tocmai de aceea însă nu poate să fie
luată în serios nepăsarea dată de d. P.
Carp pe față.

Nu ne temem nici noi, că vor fi nimiciți
românii din regatul ungar, ba sântem încre-
nțați, că nici nu-și face nimeni iluziunea,
va putea să-i nimiciască.

Vorba nu e de nimicirea, ci de înstrăi-
rea lor, și noi purtăm lupta grea pentru

pretutindeni și mai ales aici, al că-
ra reprezentant autoritar e P. Carp.

Legăturile aceste s'ar fi de mult,
dac'am fi luat-o cu toții atât ușor, cum
pau »oamenii de stat« privesc lu-
crurile din punctul de vedere al zilei de
azi, și nu am fi sângerat c. de ani de-a

rândul afirmându-ne nestrămutata iubire
către ceilalți frați ai noștri.

Mai ales d. Carp, care și-a început viața
publică în »Junimea«, alături de d. T. Ma-
iorescu, trebuie să știe foarte bine, că era
un timp, când noi și frații noștri din Ro-
mânia nu mai aveam aceeași viață culturală.
Abia pe ici pe colo se mai afla printre
noi câte un om, care citia cele scrise în
România, iar în România nu se mai inte-
resa nimeni de cele ce se petrec la noi. În
același timp cei mai mulți dintre oamenii
cu oarecare învățătură nu mai vorbeau nici
între dânsii, nici în casele lor românești.

Așa era pe timpul când s'au înființat
»Convorbirile Literare«, și dacă această des-
binare culturală ar fi mers înainte, n'ar fi
pierit românii din regatul ungar și nici noi
n'am fi fost prizoniți, n'am fi stat prin tem-
nițe, n'am fi plătit amenzi grele și n'am fi
dat un mare contingent de pibegi, dar azi
prăpăstia dintre noi și frații noștri ar fi cam
ca cea dintre slovaci și cehi ori dintre sârbi
și croați.

Aceasta au voit și o voiesc prizonitorii
noștri, iar noi nu ne-am luptat spre a ne
crea poziții în viața politică, ci am sân-
gerat și sângerăm.

În viața culturală una cu dânsii.

N'au oamenii ca d. Carp decât să com-
pare ceea ce e azi cu ceea ce a fost sânt
acum vre-o cincizeci de ani pentru ca să
se încredințeze, că lupta noastră a avut
rostul ei, a fost condusă nu numai cu ho-
tărâre bărbătească, ci și cu multă chibzuință

și că nu înzadar am ostenit, nu înzadar
am sângerat.

Dacă n'am fi mers biruitori înainte, nu
s'ar fi înăsprit din ce în ce mai mult mă-
surile de prigonire și n'am fi ajuns în cele
din urmă să nu mai poată trece peste ho-
tare tipăritură românească la noi.

Și cu toate aceste o pace rău făcută
iar ar putea să ne întoarcă la starea, în
care ne aflam mai înainte.

Obosiți de lupte și sleiți de puteri, din
ce în ce mai mulți dintre noi sânt lipsiți
de gândul, că e și mai ușor, și mai folo-
sitor pentru fiecare să facem în viața cul-
turală cauză comună cu ceilalți concetățeni
ai noștri decât să sângerăm alergând după
niște frați, cari sânt nepăsători față cu su-
ferințele noastre, ba ne iau, par'că drept un
fel de »belea«.

»Oamenii de stat« ai României trebuie,
în interesul țării lor, se știe, cât cheltuiește
guvernul ungar și cât jertfește societatea
maghiară, ca să ne înstrăineze de frații
noștri, și nu pot pierde din vedere, că în
vederea acestui scop se publică cu mari
cheltuieli organe de publicitate scrise în

expusă mizeria, în care se zbate țărânul,
starea tristă, în care se află biserica și școala
în România, destrăbălarea administrației
și urita decadentă morală a societății ro-
mâne. În fiecare zi li-se strigă românilor
din regatul ungar »Cine vine cu noi se
fericește, iar ceie caută razim cultural în

Cioară!

De Constantin G.

Cine nu-l cunoștea pe Cioară toată mahalaua
și cum să nu-l cunoască d. era zdrențuros
îmbrăcat, uneori flămând, cu sca la piept supt
surtuc — vai de capul lui!

De câteori trecea pe stradă de prin case
curioși se năpustiau la ferestre prin cerdacuri,
să-l vadă, să se uite în urma lui după urs, să
găsească multe spirite hazlii de ura lui, cu fa-
sonul pălăriei ce-l atârna peste umeri, barbe cu
trei fire, un pantalon mai scurdecât altul, și
câte altele!

O piatră cât pe-aici să-l ajungă din alte părți
șuierături, dela crâșma din colț odoale de der-
bedei: »Câr... câr... cioară!...« strigau. Și nimeni,
un om nu se găsea să aibă milă de el, să se îm-
potrivească pentru ce-l huiduiesc pe un câne
— și acela străin, când el nimănui nu făcea nici
un rău, ci mergea tot înainte, fără să se întoarcă
să privească îndărăt, cu capul pleat în jos, nă-
căjit, aducând mâna la frunte să lunge gândul
cum să-și câștige o pâine și pe ziua de astăzi.

Dimineața, cum deschidea ochii, nici nu mai
știa unde să se mai îndrepte după câștig. Eșea
în tindă cu frații după el; cel mai mic li aducea
scripca și se juca cu degetele pe strune, încât,
Cioară, tresăria din gânduri, făcea cruce, îi să-
ruta, pornind cu pasul hlobonat spre inima
târgului.

aprinșul lumânărilor se întorcea spre casă,
sau cărăituri, hășituri, svărliri cu pietre.
au cu toții sătul, numai el alergase din

crâșmă în crâșmă fără să câștige de-o pâine.
Ochii jucau în lacrimi, picioarele li-se împlei-
ceau. Ar fi cântat cu dragă inimă din scripcă
cuiva, ar fi uitat că e flămând, acelui care i-ar fi
dat măcar o coajă de pâine să aibă ce duce celor
de-acasă robi ai foamei.

— Cioară!... câr!...
— Tl...ga...ne!...

Zile întregi treceau așa.

În toată mahalaua era numai o casă de unde
mai căpăta ceva, și chiar adesea îl chema să vie
să-l ajute când nu are, dar lui îi era oarecum, îi
părea că cerșete, îi era rușine să dea ochii mă-
car cu toate că era ȝigan. Îi era rușine că avea
douăzeci-și-cinci de ani, în toiul vieții, și nu pu-
deau agonisi nici pentru gură uneori! Ar fi zis
coconășul că e trântor și umbă după pomana, cu
toate că e așa de bun — și asta l rodea la inimă.
Obraznic de ar fi fost ca alții ar fi câștigat, dar
el o țigară nu îndrăsnia să ceară dacă nu avea
— patima lui tutunul.

La mulți le cânta de geaba, numai să cânte,
palme se găseau unii să i dea la urmă. Și-atunci
își blestăma amarnic soarta, ceasul în care s'a
făcut scripcar!

Un dor îl cuprindea. Copilăria cât de tristă i-a
fost, dar era altceva, trăiau măcar bătrânii! De
când tătuca îl ducea de mână, de când îl învăța
din scripcă, de când începuse el singur să cânte
din scripcă, de-atunci își aducea aminte și erau
alte vremuri...

Dar acum, acum, vedea el bine că amară e
pâinea asta, vedea el bine că-și pierde sănătatea
în mirosul stricat al crâșmilor, vedea bine sufe-

rința cea mare a acelora ce așteptau hrana dela
dânsul. Și în câte rânduri pentru totdeauna se
jura să-i sece degetele de-o mai pune mâna pe
gâtul scripcii! De-geaba, niciodată, niciodată nu
putea să-și ție jurământul, era făcut, îl fermecase
glasul instrumentului, căci, când era mai amărât,
când foamea îi cânta în pânțele, când lacrimile
li picurau în palme, atunci, atunci zorit, cuprins
de-o patimă nebună, dornic după o notă duioasă,
lua scripca și începea să cânte.

— Vino încoace, Cioară!

Cum mergea pe drum, din gânduri, tresări.
Umilit intra în casă, nici un pas nu făcu dela
ușă mai departe.

— De-atâtea ori ți-am spus, când vii la mine,
vii la un prieten al tău, pune-ți pălăria în cui,
trageți un scaun — spuse tânărul ce-l pofti.

— Lasă' conașule, așa mi-i dat mie să stau în
picioare!

Vorbele acestea gângăvite eșite din gura lui
Cioară, îl îndușă pe Iulian, și-i trecu prin
minte: Câtă sinceritate în firea asta a lui Cioară,
pe care toți îl luau în bătaie de joc și-i ziceau că-i
prost. Pentru ce-l ura lumea? Pentru că era urât,
pentru că rostia cuvintele cu greutate, pentru că
era țigan. Suferea nu numai el, dar și cei de-a-
casă.

— Ești flămând?

— Nu.

— Ascultă Cioară, de când te rog, cântă-mi
cântecul cel mai drag ție, să-l ascult, să văd ce
dorinți îți zbuciumă pieptul.

El răsă intimidat, se codi, par'că i-ar fi dat
prea grea sarcină; se scărpină în cap, ca și cum

România e prigonit și pierde în cele din urmă ca un nemernic de foame!»

Așa e pusă chestiunea.

N'am urmărit niciodată scopuri politice în înțelesul propriu al cuvântului, am fost totdeauna cei mai leali cetățeni ai patriei noastre, nu am cerut și nici nu cerem, ca frații noștri să și pună în joc interesele sprijinindu-ne în luptele noastre: atunci însă, când vorba e de lupta culturală, pe care o purtăm cu jertfe grele, ei sânt *cel puțin* tot atât de mult ca noi interesați să nu fim nici descurajați, nici striviți.

»Oamenii de stat« ai României știu mai bine decât orișicine, că legăturile dintre noi și frații noștri de peste hotare au fost totdeauna și sânt și astăzi cele mai corecte și mai curate și că nu avem nimic de ascuns. Nu sântem doar prea exigenți, dacă ne așteptăm, ca cei ce vorbesc despre noi s'o spună și aceasta, pentru că nimeni să nu poată insinua, că dânsi știu și lucruri pe care nu pot să le mărturisască.

O cer aceasta și interesele statului român, căci vom fi perzând noi, dar pierde cu atât mai vârtos România, dacă se produce înstrăinarea între cele două părți ale popoului român.

Discursul dlui Petre P. Carp. Corespondentul nostru din Budapesta ne telegrafiază că discursul dlui P. P. Carp, rostit în camera română a fost mult comentat printre deputații naționaliști aflați acolo. El a făcut o impresie foarte neplăcută și a trezit un sentiment de amără-

Depășit nostru așteaptă sosirea textului autentic în extenso al discursului dlui Carp spre a cunoaște pasagiile lui privitoare la atitudinea pe care trebuie să o observe România față cu lupta românilor din Ungaria. Dacă textul discursului va confirma rezumatul telegrafic cunoscut până acum, deputații noștri sânt hotărâți a face într-o

ar fi răspuns: de ce mă faci să desgrop patima mea?

Se scotoci prin buzunare — unele sparte, scoase sacăzul, îl preumblă pe arcuș, cu degetele trecu de câteva ori pe strune — se uită lung la Iulian.

— Haide, bre omule!

Cioară, începu Romanța:

Vezi rândunelele se duc

Se scutur frunzele de nuc...

Așa de dulce, așa plină de tristețe, atât de mișcător, că notele plângeau după regretul din inima celui care a scris-o, celui care o ascultă și celui care și revărsă pasiunea.

Iulian rămase uimit. Pe unde îl duceau gândurile: Ce prietenie de simțire, de adâncă înțelegere între firea genialului poet și acest simplu om?... Putea pricepe Cioară adâncul vorbelor? Nu, dar în raport cu setea lui sufletească... pentru că Eminescu a știut cobori în toate inimile, a zmulge frământarea și a o așterne în cugetări geniale, și de-aceia e așa mare, nemuritor. Pe Cioară *dusul* din poezia aceasta l-a atras, a simțit el pentru acest dus... o iubire neînțeleasă, acel amor involuntar, fără să cunoști profunditatea, numai din instinct.

Și chipul urât al lui Cioară îl atâcea mai mult, îl învăluia în o privire iubitoare. Un cap mare, părul tuns cu mașina, urechile clăpăuge, nasul mustățile rare și bătoase, cu trei fire de ochii mari, negri.

formă oarecare o manifestare de reprobare a acestui discurs.

Sindicatul presei române și — d. Mihiu. În notele de drum ale lui Sandu Arginteanu publicate în »Gazeta de Duminecă« aflăm următoarele:

»În Vineria l-am găsit pe d. Dr. Mihiu tocmai la masă.

— Iți e tare soacra, se vede.

— Poate să fie dar n'o cunosc încă dle Mihiu.

S'a interesat mai ales de constituirea gazetarilor și mi spunea, că dacă nu începeam noi, avea dânsul un plan pentru iarna aceasta. N'a voit să mi-l descopere, dar m'a autorizat să le spun tovașilor, că dacă nu va succeda planul nostru, dânsul știe posibilitatea de a face un lucru foarte bun în direcția aceasta, fără de a avea calamități cu neprietinii noștri.

D. Dr. Ioan Mihiu apreciază importanța asigurării soartei gazetarilor noștri. Pentru interesul ce ni l poartă nouă, cauzei noastre și peste tot cauzel românești — li aduc cele mai calde mulțămite, în numele tovarășilor mei.

Trăiască d. Dr. Mihiu!

Calvarul... S'au pornit și procesele de presă pentru articolele publicate asupra chestiunii limbii de catehizare. Primul proces s'a pornit împotriva »Telegrafului român« din Sibiu, pentru două articole, publicate în numărul 90, — »In chestia catehizării« și »Conflictul și preoții noștri«. În amândouă articolele, scrise de preoți, se constată lovitura grea ce s'ar da preoțimii române prin retragerea congruei. Autorii, cu toate aceste, declară că mai bine se lipsesc de congruă, decât să renunțe la limba maicii lor... Și în ochii procurorilor dragostea de neam și limbă constituie delictul

Jurații, sântem convinși, își vor și face datoria patriotică ce-o așteaptă dela ei procurorii: mai e loc în închisorile din Vaț și Seghedin... Acolo sântem noi acasă.

De altminteri, Vațul are un nou locuitor: dl Dr. Cassiu Maniu și-a început, la 13 Decembrie, — osânda de 1 an, la care a fost condamnat pentru scrisoarea adre-

Era vremea la toacă. Un soare căldicel se furișă prin geamuri, câteva muște bâzâiau.

În aer liniște, liniște.

Din zbor, găgăitul unui cârd de găște pe amândoi îi trezi din visuri.

— Bravo Cioară! Ești artist!

Iulian îi dădu o țigară de tutun. Ochii scripcarului se făcu mai mari — o fumă până ce și fripse buzele.

— Amu am să vă rog și eu ceva — zise Cioară.

— Anume?

— Să-mi citești.

— Pe cine?

— Pe boierul care l-ai mai zis.

Iulian se aștepta la asta, de câte ori venea Cioară, asta-i era rugămintea, mereu se căina că-i pare rău că nu știe carte, dacă ar și știe carte câte n'ar învăța... ce lucruri frumoase spune în ea. Până seară, Iulian, citi câteva pagini din volumul »Sim-plu«.

— Ți-a plăcut ție astea?

— Cum nu. Oare toți scriu așa?

— Ca cine?

— Ca *Triian Dimitrescu*.

— Tu-l iubești?

— Da.

— El a murit de tinăr, sărac și vă iubia pe voi.

Cioară oftă. Când să plece Iulian îi strecură un franc.

— Nu primesc, nu ți-am cântat pentru bani! răspunse țiganul.

sată lui Björnson și publicată în »Gazeta Transilvaniei« din Brașov.

Aceasta e a doua osândă a celui mai idealist dintre luptătorii noștri.

O înfrângere a coaliției sârbo-croate. Influența procesului din Viena asupra opiniei publice din Croația începe să se resimtă tot mai mult. Guvernul croației s'a îngrijit de cu vreme ca toate declarațiile compromițătoare pentru coaliție să se publice într-o broșură și să se distribuie, în mii de exemplare, gratis în țara în-treagă.

În ședința de ieri a consiliului județan al comitatului Agram s'a manifestat mai întâi influența aceasta. Până acum coaliția dispunea de majoritatea voturilor, în ședința de ieri, însă, guvernul a știut să înfruniască, pentru propunerile sale, o majoritate considerabilă (86 voturi față cu 49 voturi ale coaliției).

Infrângerea aceasta gravă a produs consternație mare în sânul coaliției.

Reconstruirea cabinetului austriac. În cursul lunii Ianuarie se va face, fără îndoială, reconstruirea cabinetului atât de mult cerută de către toate partidele. Se vor acorda atât slavilor cât și germanilor câte 5 portofolii, cu excepția portofoliului ministerului de interne, ministerului apărării, țării și a președinției cabinetului.

S'a pornit, în momentul din urmă, o mișcare și în sânul clubului ruten pentru un portofoliu sau cel puțin un post de secretar general pe seama unui membru al clubului ruten, care dispune în Reichsrath de 30 voturi.

Înainte vacanțelor Crăciunului, probabil, nu se va lua nici o hotărâre. Reconstruirea se va face numai în Ianuarie, când se va ține o consfătuire comună a partidelor reprezentate în Reichsrath.

Convocarea dietelor provinciale

tria. Din Viena ni-se scrie: În cercurile se știe, că în cazul dacă îndem-

proiectul acesta vor fi aprobate, se va rat, încă te defacantele de Crăciun, se va convoca diete provinciale din Austria, cu excepțiile he — deja înainte de nou. Dietele vor ține ședințe până la sfârșitul Ianuarie convocarea Reichsrathului nu se va ține până în Februar.

În Austria aproape un restimp de niște în poca ierială.

Românii comitatul Albei Inferioare.

»Gazeta Transilvaniei« ne dă o listă a membrilor viriliști și din comitatul Albei-inferioare, care f hdoială ne înfățișează o lcoană de putere a mentului românesc în acest comitat. Iată o

Viriliști: Victor Minall, Blaj, Ioan M. Moldovan, Blaj, colae David, I. George, Bucium, Ioachim Toinu, Chisfalău, Ioan Cirlea, Alba-Iulia, Dr. Aandru Pop, Blaj, Dr. Laurențiu Nestor, Blaj, colae Adamoviciu, Bucium, Ioan F. Negruțiu, Blaj, Dr. Cornel Ordace, Blaj, Nicolae Vidriș, Rășinari, Dr. Laurențiu Pop, Abrud, Teofaur, Abrud, Petru Fizeșianu, Abrud, Aprea B. Pa, Cenade, Francisc Botian, Barabant, Dr. Anil Sabo, Blaj, Silvestru Nestor, Blaj, Dr. Augustin Dumitreanu, Budapesta, George Bărbat, Blaj, Ioan Rusan, Mesentea, Dr. George David, Abrud, Aurel Cirlea, Alba-Iulia, Simion Ispas, Dala-mână, Dr. Ioan Marciac, Alba-Iulia, Rubin Patitiu Alba-Iulia, Dr. Iuliu Maniu, Blaj, Ioan Maior, Blaj, Ignat Chirila, Abrud, Samuil Creciun, Dotat, Ioan Iancu Adamoviciu, Bucium, Bitea Ioan, Cui, Iulian Vulcu, Tartaria, Vasile Orășean, St. Iacob, Iosif Muntean, Barabant, Ioan Vulcu I. Maxim, Vințul-de-jos, Ioan Catana, Da-toșul-unguresc, Ioan Natea sen., Păuca, Ioachim Fulea, Alba-Iulia, Artimon Blasian, Obreja, George Vancea, Blaj, George Bocanciu, Roșia-mo, Aurel Harșian, Cenade. — De tot 43 înșl.

Suplenți: Bazil Hagea, Mujna, Alexandru celariu, Alud, Nicolae Florescu, Ighiu.

Membrii aleși: Samuil David, Abrud. Simian Micu, Alba-Iulia. Florian Rusan, Alba-Iulia. Ioan Teculescu, Alba-Iulia. Nicolae Albu, Ocna-Sibiiului. Isaia Henteș, Ocna-Sibiiului. Isaia Popa, Ocna-Sibiiului. Ioan Ghisoiu, Ocna-Sibiiului. Ștefan Crișan, Teiuș. Iosif Anghel, notar, Mirlău. Gheorghe Buda, notar, Cunga. Iuliu Albini, notar, Zlatna. Traian Radu, notar, Feneșiu. Iuliu Montani, Zlatna. Nicolae Cristea, Pătrânjeni. Emanuil Beșu, Zlatna. Dr. Augustin Bunea, Blaj. Gheorghe Bărbat, Blaj. Gavril Precup, Blaj. Aurel Domșa, Blaj. Dr. Ioan Rașiu, Blaj. Gavril Pop, Blaj. Ioan Păcurar, Tîr. Dr. Izidor Marcu, Blaj. Ștefan Pop, Blaj. Andrei Pataki, Mihalțiu. Dr. Ioan Sâmpălean, Blaj. Brutus I. Hodoș, Blaj. Valer Deian, notar, Mihalțiu. Ioan Maior, Aiud. Ioan Pataki, Berghin. Carol Curta, notar, Uioara. Vasile Vasilica, notar, Daia română.

Din conspectul celor aleși — scrie »Gazeta Transilvaniei« — se constată o sumă disparență a românilor, și în cele mai multe cercuri electorale vedem numai câte un notar, care ar lucra mai românește, dacă nu ar râvni la această chie-mare, în care el ridicând nu pot vota liberi, ci sînt supuși ordinului superiorilor. Cercurile Zlagna, Vingard, Vințu-l-Inferior, Uioara sînt cercuri în absolută majoritate românești, și totuși acelea dau membrii maghiari, cari nici nu locuiesc în acele cercuri, ci în Aiud sau Alba-Iulia. Cum pot domnii notari români a fi aplecați se con-lucreze la astfel de alegeri și a se vîrî între ei? Când se alege vre-un român de notar — pentru că e român se alege, deci ferească-se a se expune contra intereselor populațiunei române dela care alește.

Arghir.

Din străinătate.

Provocarea abdică. Au dus bine la țară. În Serbia, dar spiritul nu s'au putut li-păna acum. În toate colțurile țării fierbe și se agită, și Petru al Serbiei nu e sigur dacă nu va abdică și el soarta lui Alexandru.

Caracteristică pentru stările din Serbia e șe-dintă. De Duminecă a Scupcinei sârbești, în care deputatul naționalist Georgevici a înaintat Scup-cinei propunerea: »Considerând că regele Petru n'a avut până acum nici o întăinire cu vre-un suveran european; considerând că nici pentru viitor nu e nădejde să fie invitat la vre-o curte străină și, prin urmare, nu-i este dată posibilitatea să desfășure o politică externă priincioasă pentru Serbia, Scupcina hotărăște să-l provoace pe rege să abdică și să părăsească Serbia dimpreună cu întreaga dinastie«.

Propunerea aceasta a dat prilej la izbucniri violente și scene furtunoase, și a fost, firește, respinsă.

Demisia guvernului portughez. Cabinetul de supt șefia lui Lima — dupăcum se anunță din Lisabona — și-a dat demisia, care a fost primi-tă din partea regelui Manuel. Președinții Camerelor au fost chemați în audiență la regele, pentru a-și spune părerea asupra modului rezol-virii crizei.

Bugetul Italiei. Noul cabinet de supt șefia lui Sonnino, convîngându-se că-i lipsește timpul necesar pentru discuția proiectului de buget până la 1 Ianuarie, a prezintat Camerilor un proiect des-pre un buget provizoriu, care — după o discuție de 3 zile — a fost primit ieri cu 224 voturi pentru cu 65 voturi contra.

Pentru biserica din Panciova.

— Dela corespondentul nostru. —

Panciova, în 19 Decembrie 1909 n.

În toamna anului 1899 când s'a înființat pa-rochia ortodoxă română de aici, însuflețirea ro-mânilor nu a avut margine.

A fost atât de emoționat, atât de înălțător mo-mentul acela, când înaintea esmisului Vener, conzistor diecezan, protopresbiterul tractual, di Trifon Miclea și reprezentantului forului admi-nistrativ, românii moșneni țărani, într-o limbă ro-mânească, vorbită rău, imbinată cu cuvinte din limba sârbească, sau numai în această limbă, căci pe cea strămoșască au uitat-o, — au de-clarat că repășesc din sânul parohiei sârbești și se încorporează la parochia română.

Se știe însă, că după vre-o doi ani dela în-ființarea parohiei, pe orizontul ei au apărut noi amenințatori; fundamentul a început să i-se cla-tine și din zi în zi prăbușirea-i tot mai mult se apropia.

Criza, de natură nîmicitoare, de care a fost pârtașă parochia noastră însă înainte de a bate ceasul de pe urmă, s'a aplanat.

Dar din acei nori amenințatori a mai rămas unul; unul singur, a cărui gravitate însă era de însemnătate mare, foarte mare.

Deoarece în decursul crizei amintite, nu numai că nu s'a făcut nimic, ca numărul credincioșilor țărani moșneni să se mărească, dar și acela cari aparțineau parohiei noastre, de o parte influin-țați de mersul abnormal al parohiei, de altă parte influințați de ademenirile și uneltirile sâr-bilor, au trecut înapoi la parochia sârbească, iar parochia noastră, în mod foarte simțitor a rămas fără credincioși și astfel existența preotului nea-sigurată, căci toate venitele abia se rid. au la vre-o 800 de coroane.

Observ că până acuma, pentru predarea reli-giei la școala civilă și comercială din loc, preotul

poate anual; în luna cîntosului ordinațiunii a ministrului de culte acest onorar nu se mai lichidează, nepropunându-se în limba maghiară religia.

În astfel de împrejurări eram amenințați să ră-mânem fără preot.

Și aceasta sigur s'ar fi întîmplat, dacă nu ar fi obvenit un moment tot atât de emoționat și înălțător ca în toamna anului 1899!

Președintele comitetului parochial, d. Dr. Alex. Birescu, cu considerare la acestea, pe azi după amezai a convocat la o consfătuire intimă inteli-gența română de aici, în scopul, ca fiecare, după putință să contribuie la susținerea parohiei.

La această consfătuire au participat 22 persoane. Un număr neînsemnat, foarte neînsemnat.

Acești membri ai parohiei noastre însă, au dat o dovadă elantată, o dovadă care merită toată lauda, o dovadă care poate servi de îndemn și pentru alte parochii sărace, — că ei știu să se însuflească pentru un scop frumos, care e în interesul neamului și bisericii noastre, prin aceea că au declarat respective sau deobligat, ca fiecare să plătiască anual și pe timp de 3 ani, o anu-mită sumă, cari sume adunându-se la un loc, se ridică la frumoasa sumă de 700 de coroane, anual!

Prin acest act marinos și național-bisericesc, s'a asigurat, deocamdată, existența parohiei noastre.

Cu această ocazie amintesc și aceea, că mai mulți frunțași de aici, între cari în cel dintîi loc trebuie amintit prot. tractual, de Trifon Miclea, se ocupă cu idea pentru crearea unui fond de vre-o 20.000 de cor. pentru parochia din Panciova.

Dee bunul Dumnezeu, ca realizarea acestei idei atât de frumoase, cât mai îngrabă să se realizeze.

Alexandru din Bănat.

Discursul d-lui Iorğa.

(Urmare).

Când guvernul liberal a venit în Martie 1907, el nu avea numai datoria de a da adevărate re-forme și, dacă el nu putea să le dea, atunci nu avea decât să nu primească situațiunea. Nu avea numai datoria de a da, prin adevărate reforme, o nouă Românie. Și nu avea numai datoria de a vedea, dacă n'a venit clipa pentru o nouă îndreptare pe terenul politicii externe; ci avea ma-rea datorie de a restabili ordinea, de a crea o nouă ordine!

Dor, ordinea cea veche, o cunoaștem cu toții.

Acea ordine veche a murit în Martie 1907. Aceasta este singura victimă pe care nu trebuie să o plîngem. Ordinea cea veche era ordinea fricei celui mic de cel mare, și a obrăzniciei ce-lui mare față de cel mic. Ce nu era îngăduit unui funcționar român înainte de Martie 1907, era ca un vechi bei din Bosnia față de popula-țiunea supusă.

După 1907, celace fusese cu puțință până atunci, nu mai era cu puțință. Și-atunci conser-vatorii au venit, potrivit cu vederile lor, cu o so-luțiune, o nouă administrație, o nouă ordine, ră-zimată pe autoritate, — autoritatea este prin-ci-piul ori cărei activități a unui partid, a unui gu-vern conservator. Liberalii puteau ei să fie ori cu vechiul principiu al ordinii, robia celor de jos față de cei de sus, și abuzul celor de jos, ori cu principii pur conservator, al autorității, și în afară de dînsa nimic? Nu! Trebuia, pentru în-tăia oară în această țară, să se stabilească o nouă ordine, rezimată pe cel mai strict exercițiu al dreptății.

Răscoalele au fost și o mișcare în contra de-generării continuie de dreptate, dela aceste răs-coale înainte, ordinea cea nouă trebuia să se re-zime pe o absolută dreptate. Aceasta trebuia să fie și față de instituțiuni, și față de oameni. Dreptatea față de instituțiuni? De ce să nu cel mai

biserica, în timpul răscoalelor, pentru ca întregul caracter al ei episcopial să fie distrus printr-o lege, care să o dea în mîna clericilor aleși, supt presiuni politice și avînd o scurtă dînuire, care prin însăși scurtimea ei o pune supt presiunea și influența politică. Și într-o vreme când o ase-menea instituțiune trebuia ocrotită fiindcă ea în-săși e un element pe care se sprijină ordinea, cum să vină cineva să sguduie una dintre cele mai vechi și mai mărețe, mai folositoare și vred-nice de respectul și venerațiunea tuturor dintre instituțiunile ce avem?

Cum, pe de o parte, vîi să stabilești o adevă-rată ordine modernă, și de altă parte scruturi însuși puținii stâlpi rămași sdraveni ai clădirii de Stat, ai societății noastre? Dar nu numai în ceea ce privește instituțiunile s'a greșit mai mult decât odată, lovindu-se în drepturile lor însuși principii de ordine.

D-lor, în răscoale, grație zăpăcelii de care au fost prinși, cei cari nu aveau dreptul atunci să fie zăpăciți, grație puținii deprinderi a unor ad-ministratori foarte ordinari de a funcționa în im-prejurări extraordinare, grație lipsei de solidari-tate românească într-o clasă și o altă, putea să existe foarte bine interesul de dor și acest sen-timent de solidaritate să nu fie distrus, grație lipsei sentimentului de milă, sentimentului de dreptate, grație lipsei de sentiment creștin a ca-menilor din această țară, s'au omorît o mulțime de țărani. Câți? Să-i știe cine îi are pe suflet? Nu știu câți sînt, mă îngrozesc să le fac soco-teala! Ei bine, s'au uclis o mulțime de cetățeni nevinovați ai acestei țări. Să fi fost vinovați chiar nu avea dreptul cineva să-i ucidă. Camera îngă-duise proclamarea stărei marțiale, starea marțială nu a fost însă proclamată. Oamenii aceștia, vi-novați sau nevinovați, au fost uclși fără ca un singur act de îndreptățire să se fi putut înfăptui, pentru uciderea lor, a intervenit o amnistie, în-șă se ex-

sigură manipulan

Galoși, ghetete pentru zăpadă veritabile de Pet

se capătă la WEISMAYR FERENC Timișoara, numai în cetate, str. Hunyadi.

Ghetetele de gumă de Petersburg sunt veritabile numai fiind provăzute pe talpă cu un triunghi roșu

nistie pe care am cerut-o la căeva zile după intrarea mea în această cameră, această amnistie a intervenit pentru țărani, cu rezerva expresă că nu pentru acei țărani cari s'ar fi făcut vinovați de omor.

Prin urmare nici un țaran, care ar fi ucis nu a fost iertat prin amnistie, cu atât mai puțin acei cari au ucis pe țărani, oameni culți, reprezentând statul, oameni cari trebuiau să cunoască normele de drept, cari, oricât de mare ar fi fost sălbăticia răzbunării, care clocotea în sufletele lor, nu aveau dreptul să omoare, în ciuda tuturor legilor, împotriva tuturor legilor, cetățenii români, oamenii aceștia, oricare ar fi fost situațiunea lor, nu se pot numi altfel decât asasinii. Cum poate să stăbălească însă cineva o ordine rezemată pe dreptate între această țară? Cât timp nu ia nici una din cele dintâi măsuri măcar pentru pedepsirea acelor cari s'au făcut vinovați de aceste asasinat? D-lor, o bucată de vreme se uitase lucrul acesta.

În primăvara trecută, după închiderea camerei, a înviat însă din nou cunoștința lor, și nu se poate ca, la deschiderea camerei, acum, să nu răsune aci ceea ce s'a descoperit în sarcina acelor, cari s'au acuzat unii pe alții de asasinat.

În anul trecut a căzut ministru de război, cu un duos asentiment între majoritate și minoritate; șeful guvernului s'a ridicat și a făcut o declarațiune, care nu scuza de colegul său, l-a lăsat să cadă, la ținut o bucată de vreme în disponibilitate, și acum este numit condamnat al diviziei dela T-Severin și rămâne totuși senator de Tecuci, ciudata disparițiune de pe banca ministerială, ciudată părăsirea acestui ministru pe care cu asentimentul șefului său, îl condamnă minoritatea, ciudată numire a ministrului de justiție ca înlocuitor la războiu tocmai în vederea anchetei făgăduite, ciudată încetarea acestei anchete și numirea mai târziu a fostului ministru de războiu într-un post fie și numai așa de însemnat, ca acela de comandant la Severin.

Fostul ministru de război, contra căruia d. *Mobiloman* care a contribuit atât de mult la trecute sesiuni parlamentare, a avut

at oarecari plângeri pe baza unei broșuri apărute, nu știu dacă în condițiunile îngăduite de regulamentele militare, din partea celui ofițer, generalul Averescu, ajungând liber pe mișcările sale, după închiderea sesiunii parlamentare, dă unu ziar din București, scris în românește pentru a reprezenta sentimente ovreești și care tocmai atunci când se pare a reprezenta interese românești, tocmai atunci servește mai bine interese care nu sânt interesele românești, dă ziarului același declarațiuni formale în ceea ce privește omorurile neîngăduite și vrednice de pedepsă de pe vremea războaielor. Iată ce zice d. general Averescu:

»Ofițerii inferiori nu sânt vinovați, fiindcă au procedat conform ordinelor superiorilor. Trei generali, doi de divizie și unul de corp de armată s'au făcut vinovați de a fi nesociti de ordinele categorice și precise ale ministrului de război și-au procedat în chip sălbatic, comandând uciderea sâtenilor fără de rost, fără judecată, fără de ordin superior.

(Va urma).

Un atentat contra dlui Ion I. C. Brătianu.

Un socialist trage două focuri de revolver asupra președintelui consiliului de miniștrii și îl rănește grav. Atentatorul e prins și depus.

București, 21 Decembrie.

Un mișelesc atentat a fost săvârșit astăzi asupra persoanei primului ministru român, d. Ion I. C. Brătianu, care a stârnit normă senzație și emoție în București. Corespondentul nostru din București ne telegrafiază:

București, 21 Decembrie.

Pe când d. Brătianu se întorcea acasă pe jos ieșind dela ședințele senatului, a fost

așteptat în poarta casei sale din strada I. C. Brătianu de un lucrător dela căile ferate, care fără a scoate un cuvânt a tras asupra ministrului două gloanțe de revolver, rănindu-l grav la spate și la braț.

Lumea, care circula pe stradă, atrasă de zgomotul detunăturilor a alergat la fața locului, unde spre marea mirare a tuturor a văzut, că primul ministru al țării se zvârcolește pe pământ într-un lac de sânge.

În învălmășeala ce s'a produs atentatorul a putut momentan să scape, urmărit însă de poliție a fost prins și depus în arest preventiv.

D. Brătianu a fost ridicat și transportat la locuința sa, unde s'au chemat îndată mai mulți doctori, care i-au dat primele îngrijiri.

Starea primului ministru inspiră serioase îngrijiri.

Intreagă capitala este într-o stare de colosală surescitare.

Crima aceasta mișelescă a produs o adâncă consternație în toate păturile sociale ale capitalei.

București, 21 Decembrie. (Dela corespondentul nostru). Sindicalistul Ghiță Stoescu a tras asupra primului ministru Ion I. Brătianu trei gloanțe de revolver. Atentatorul a fost arestat.

București, 21 Dec. Criminalul a declarat la primul interogatoriu, care i-s'a luat de judecătorul de instrucție, că se numește *Gheorghe Stoescu* și locuiește în strada Grozăvești nr. 28. Adresa dată este falsă, căci la numărul dat din strada Grozăvești nu s'a găsit nici un locatar, care să poarte acest nume.

Criminalul este într-o stare de absolută idioție. Răspunde numai cu monosilabe și e atât de surescitat, încât de abia se poate

Buletinul medicilor.

București, 21 Decembrie. (Dela corespondentul nostru). În cea mai mare grabă s'au chemat îndată după crimă mai mulți doctori, care au dat președintelui consiliului de miniștrii primele ajutoare.

Spre seară a fost emis următorul buletin medical:

Examinând starea d-lui Ion I. C. Brătianu, am constatat că domnia sa a fost atins de două gloanțe, care au produs două plăgi, una în regiunea omoplatului stâng la spate, iar cea de a doua în partea posterioară de jos a toracelui din dreapta. Ambele plăgi pentru moment nu sânt însoțite de nici o complicație imediată, amenințătoare.

Subscriși: Dr. Stoicescu, Dr. Buicliu, Dr. Leonte, Dr. C. Cantacuzino, Dr. I. Cantacuzino, Dr. C. Angelescu.

Viena, 21 Decembrie. (Dela corespondentul nostru). Din București se telegrafiază: Ministrul președinte Ionel Brătianu, venind dela ședința Senatului, în momentul când se scobora din trăsură a fost atacat de un muncitor dela căile ferate care a tras două focuri de revolver asupra lui. D. Brătianu a fost rănit ușor. Atentatorul a fost arestat.

Agresia în București.

București, 21 Decembrie, orele 9 seara. (Dela corespondentul nostru). Știrea despre atentatul săvârșit împotriva ministrului-președinte a produs cea mai mare indignare în public. Atentatul acesta e viu comentat pe toate stradele. Poliția a luat întinse măsuri de precauțiune pentru a preveni orice demonstrații. Se zvonește anume că vor avea loc zgomotoase demonstrații înaintea ziarului »Adevărul«, care în zilele din urmă a pornit o campanie murdară împotriva domnului Brătianu.

Regele Carol a fost imediat avizat despre atentat. Regele, adânc emoționat, a trimis numai decât un aghiotant pentru a afla starea primului său sfinic. De asemenea și principele Ferdinand. Reprezentanții diplomați ai țărilor străine și-au exprimat părerea de rău asupra atentatului. Între cei dintâi care a trecut pe la palatul dlui Brătianu a fost ministrul austro-ungar la București.

Convenția cu România în Reichsrath.

Reichsrathul Austriei a intrat azi în discuția proiectului de lege despre convenția comercială cu România și statele din Balcani.

Discuția se face conform noului regulament care a fost sancționat de Maiestatea Sa și s'a publicat în »Monitorul Oficial«.

Sanționarea revizuirii.

Viena, 21 Decembrie. Foia oficială »Wiener Zeitung« publică în numărul său de azi legea dela 20 Decembrie 1909 despre revizuirea regulamentului Reichsrathului. Legea aceasta a fost sancționată de Impărat eri și azi intră în vigoare.

Ședința Reichsrathului.

Viena, 21 Decembrie. Președintele, deschizând ședința, anunță Reichsrathului că începând de azi ziua de azi intră în vigoare noul regulament prezidențial (aplaude). Moțiunile de urgență prezentate

putații slavi se vor discuta la sfârșitul sesiunii. La ordinea zilei e proiectul de lege referitor la convenția comercială cu România.

Primul orator, Zach, creștin social, prezintă convenția comercială încheiată cu România. El spune că flota dunăreană a României este preună cu flota austriacă stăpânește Dunărea. Vorbește în termeni elogioși despre armata noastră și jească a Regatului vecin. Oratorul se declară apoi contra convențiilor comerciale cu statele din Balcani.

Ministrul de comerț Weisskirchner stăruie asupra necesității convențiilor comerciale și roagă Reichsrathul să aprobe proiectele de lege.

Chestia Rakovski.

Deputatul român Grigorovici, socialist, spune că Bucovina a suferit enorm în urma războiului vamal austro-român și și exprimă convingerea că noua convenție comercială va aduce foloase mari Bucovinei. Cere dela guvern să înființeze în Bucovina o școală de meserii cu limba de propunere românească. Atacă guvernul român pentru că prigonește pe socialiști și protestează contra expulzării din România a lui Rakovsky. Apără poporul român.

Grigorovici își înoiește propunerile făcute anul trecut, anume să se introducă un tarif postal internațional între România și Austria pentru ca să se ieftinească cărțile, revistele și ziarele din România. Cere în urmă să se desființeze viza pașapoartelor pentru România.

Zionistul Straucher (Bucovina) părtinește convenția cu România. Declară, însă, că România e obligată în schimb să îmbunătățească situația juridică a evreilor din România. Susține că războiul țărănesc din 1907 a avut caracter antisemit (?)

Pangermanul Iro vorbește contra convenției, spunând că această convenție e poreclită comercială, dar e o convenție militară. Ruteanu Alesniczky vorbește contra, socialistul Gruber pentru convenție.

Se crede că astăzi se va termina discuția citirea întâi și mâine se va putea face discuția citirea a doua. Până mâine seară se speră să termine și discuția provizoriului bugetar. va lua cuvântul și deputatul român Isoper.

Consulul României la Kossuth.

Viena, 21 Decembrie. Ziarul »Zeit« află din Budapesta că d. Derussi, consul general al României la Budapesta, l-a vizitat pe ministrul de comerț Kossuth, întrebându-l dacă convenția comercială cu România va intra în vigoare la 1 Ianuarie 1910. Dacă nu va putea intra în vigoare, România va denunța actuala convenție comercială.

Adresa Camerei către Rege.

— Ședința Camerei dela 21 Decembrie. —

— Raport telegrafic. —

Camera deputaților a adus astăzi o hotărâre importantă primind propunerea deputatului opozițional Holló, ca prin o adresă a camerei să se aducă la cunoștința Majestății Sale dorințele parlamentului în ce privește rezolvirea crizei. Hotărârea aceasta *unanimă* e de mare importanță, mai ales fiindcă se aduce în același timp în care Lukács a început tratative cu partidele politice în scopul de-a câștiga cooperarea lor la alcătuirea cabinetului.

În ședința de mâine se va intra în discuția meritorică a propunerii, apoi se va ajurna camera până după serbătorile Crăciunului.

În culoarele camerei obiectul discuțiilor a fost acțiunea lui Lukács. Intre deputați au circulat deosebite zvonuri cu privire la rezultatul acestei acțiuni. Câțiva deputați preindeau a ști că Lukács a reușit să ajungă înțelegere cu șefii partidelor și se va duce azi la Viena pentru a fi însărcinat și mod oficios cu urmarea tratativilor; alți deputați susțineau că tratativele n'au avut un rezultat pozitiv fiindcă Lukács n'a dus concesiuni suficiente.

A fost viu comentată și întrevădarea între Lukács și Kossuth. Despre această întrevădare a fost vorba și în consiliul de miniștri cunoscut în cursul ședinței.

La orele 12, Kossuth a părăsit camera pentru a primi vizita lui Khuen-Héderváry.

În vremea această, în incinta camerei, întrerupt de aplauze zgomotoase, Holló își motiva propunerea.

Despre aceasta ședință primim următorul raport telefonic.

Ședința.

Prezidează vicepreședintele Rakovsky. După verificarea procesului-verbal al ședinței de azi și enunțarea rezultatului alegerilor de ieri (în comisiile au fost reaseși toți membrii vechi), ia cuvântul Holló Lajos.

Într'un stat parlamentar — a zis oratorul între altele — nu se poate închide o criză de cabinet atât de lungă cași la noi. E în primejdie constituționalismul țării. Singurul mijloc ce a rămas e ca parlamentul să ia în mâini inițiativa și într-o adresă către rege să și expună dorințele în ce privește rezolvirea crizei (aprobări vii). Regret că din cauza vacanței camerei numai acum își poate motiva propunerea. Deși a redactat un proiect, propune camerei ca, după ce a discutat însăși propunerea, să aleagă o comisie de 25 de membri care să studieze adresa și să expună principiile cari vor putea servi drept temelie la aplanarea crizei. Vorbește apoi despre plediciile multe ce a avut să le întimpine comisia instituită pentru studiarea chestiunii băncii autonome și roagă camera să i primească propunerea. (Aprobări vii).

Președintele (consiliu Camera): Camera primește propunerea dlui deputat Holló.

Voci: Unanim!

Președintele: Rog Camera să hotărască ziua când să se discute.

Justh propune ca propunerea să se discute mâine imediat după deschiderea ședinței.

Buzáth F., propune să se continue mai întâi discuția asupra provizoriului bugetar.

Camera primește propunerea lui Justh.

Discuția indemnității.

Se continuă discuția asupra indemnității.

Pilis István, primul orator, primește propunerea lui Justh ca proiectul să nu se dea spre discuție nici comisiei bugetare.

Mai vorbește deputatul Hencz.

Vicepreședintele Rakovsky anunță apoi că ședința cea mai apropiată va fi mâine, când se va continua discuția asupra propunerii lui Holló, precum și asupra proiectului de indemnitate. Ședința s'a închis la orele două.

Nesuccesul lui Lukács?

Criza.

Arad, 21 Decembrie.

Se pare că toate silințele depuse de oamenii de încredere ai împăratului au fost zadarnice, căci guvernul coaliționist e prea puternic încă decât să nu poată stârni prin fel de fel de uneltiri anevoioase în calea oricărei încercări de aplanare a crizei, contemplată fără concursul lor. O desfășurare neîmpedecată a procesului de aplanare nu poate să urmeze decât după concedierea definitivă a aderenților votului plural, când partidele își vor recăpăta iarăși deplina libertate de acțiune.

Nodul gordian al crizei e chestiunea votului universal, și se pare că domnitorul

rare îndrăzneală, — tăindu-l în două cu o lovitură de spadă. Noul parlament, dacă e să fie într'adevăr »parlamentul popoarelor« va mătura apoi din calea evoluției politice a Ungariei toate »aspirațiile naționale«, pline de germenii interminabilelor crize.

Și ar fi timpul suprem ca era ce se anunță în acest semn, să se dateze dela 1 Ianuar 1910.

Consiliu de miniștri.

Budapesta, 21 Decembrie. (Dela corespondentul nostru). Azi la orele 12 a avut loc la parlament un consiliu de miniștri, cu participarea tuturor membrilor cabinetului. Asupra desbaterilor consiliului n'a transpirat nici cea mai mică informație în publicitate.

Vacanțele camerei.

Budapesta, 20 Decembrie. (Dela corespondentul nostru). Camera nu mai ține până după Crăciun decât o singură ședință, mâine. Vacanțele parlamentare încep în 22 și durează până în 27, Luni, inclusiv. Cea dintâi ședință după serbătorile catolice va fi deci Marți.

Acțiunea lui Lukács și Khuen-Héderváry.

Budapesta, 21 Decembrie. (Dela corespondentul nostru). Atât Lukács cât și contele Khuen-Héderváry au continuat azi conciliabilele începuturi cu bărbaii politici unguri, — cercurile politice și presa sânt însă de acord, că silințele lor au eșuat definitiv.

Lukács n'a izbutit să intre la învolală cu Justh și astfel tratativele nu se vor mai continua. Justh ar

fi declarat că nu poate să adere la condițiunile aduse de Lukács, căci condițiunile acestea nu conțin garanții cu privire la înființarea băncii autonome. Asupra desbaterilor ce-au avut loc între ei, n'a transpirat, însă, nimic hotărât în cercurile politice.

În partidul lui Justh circulă de altfel două versiuni asupra acestor desbateri.

Se spune că Lukács ar fi pus ca condiție primordială legiuirea votului universal și că rezolvirea chestiunilor economice voiește să le lase în sarcina parlamentului ales pe baza votului universal. Justh ar fi declarat că voiește înainte de toate să obțină garanții cu privire la înființarea băncii autonome la 1 Ianuar 1911.

Cealaltă versiune spune că Justh ar fi pus condiția ca noile alegeri să fie puse la discreția partidului său. Lukács n'a putut să garanteze condiția aceasta.

O declarație a lui Lukács.

Budapesta, 21 Decembrie. (Dela corespondentul nostru). Un ziar de seară spune că Lukács ar fi făcut unui intim al său declarația că: »Tratativele nu s'au zădărnicit și până de prezent posibilitatea unei înțelegeri nu e exclusă încă«.

Misiunea contelui Khuen Héderváry.

Budapesta, 21 Decembrie. (Dela corespondentul nostru). Contele Khuen-Héderváry a vizitat azi la orele 12 pe ministrul Kossuth, — iar după amiază pe ministrul Albert Zichy, președintele partidului popular. Mâine va vizita și el pe șefii partidului independist, începând cu Justh. Rezultatele tratativilor întreprinse de contele Khuen, s ținute în cel mai mare secret.

»Reichspost« despre criza ungară.

nostru). Ziarul »Reichspost« însoțește știrile cele primește azi dela Budapesta cu următorul comentariu:

Că tratativele s'au început cu partidul lui Justh, e lucru natural, deoarece gruparea aceasta are lozincă votului universal, — o condițiune pe care coroana o pune mai presus de toate. Coroana a rămas față de aspirațiunile naționale ale ungurilor tot refractară și nu va face concesii nici în chestiunea băncii și nici în chestiunea armatei.

Convenția comercială cu România.

București, 21 Decembrie. (Dela corespondentul nostru). Conform informațiilor ziarului »Adevărul«, ministrul de externe austro-ungar, contele Aehrenthal, a rugat într-o scrisoare particulară pe primul ministru român, d. I. Brătianu, să facă tot posibilul ca corpurile legiuitoare române să aprobe convenția comercială austro-română fără întârziere, căci »agrarienii unguri vor ridica stavili de nănvins în calea ei«.

»Adevărul« spune că șefii partidelor politice sânt hotărâți a nu vota convenția până după ce va trece prin Reichsrat și camera ungară.

Declarațiile lui Holló.

Budapesta, 21 Decembrie. (Dela corespondentul nostru). Unul dintre șefii partidului independist, deputatul Holló, a făcut azi aderenților săi următoarele declarații asupra rezultatului tratativilor lui Lukács:

În cursul tratativilor s'a văzut că mobilul politicii vieneze (înțelege pe împăratul) e tot dupli-

Institut de spălat și curățire a lui

NAGY KÁROLY

în Gluj-Kolozsvár, Mat-m utca 4.

Primește pentru spălat și curățit tot felul de albituri bărbătești și femeiești, dantele, perdele etc. Se fac albe ca zăpada și lucii ca oglinda. Comandele din provincă se execută prompt, și cu deosebită îngrijire la pachetare, se spedează franco. Se asigură manipulați conștiincioasă, executare grabnică și punctuală.

citătea tradițională. În același timp când Lukács fine conciliabile cu noi, contele Khuen Héderváry pactează cu Kossuth și cu partidele 67-iste. Vor să ne întindă cursa să primim sarcinile militare și să adoptăm de a noastră o declarație rușinoasă, în schimbul puterii, în schimbul fotoliilor ministeriale. Pentru bancă însă noi vom lupta la nevoie chiar și cu dracu, de dragul puterii însă nu ne vom lăsa baltă idealul. Vom merge tot înainte pe calea apucată și tratativele cu Lukács s'au sfârșit odată și pentru totdeauna.

Mislunea lui Lukács.

Ziarul vienez »N. W. T.« are următoarele informații asupra misiunii contelui Khuen-Héderváry și Lukács:

E de prevăzut că împăratul va mai primi odată, înainte de sărbătorile Crăciunului, în audiență pe Lukács și cu acest prilej Lukács îi va raporta *in extenso* despre sorțile acțiunii ce a întreprins la Budapesta. În cercurile hotărâtoare din Viena se menține încă posibilitatea unui cabinet în frunte cu Lukács, asupra chestiunii, însă, că oare noul cabinet va fi ori nu sprijinit de o majoritate parlamentară și că fi-va nevoit să-și creieze majoritatea prin noi alegeri, se împart păreri. Împăratul n'a delimitat restimpul tratativelor dela Budapesta, cu toate acestea însă se poate afirma cu siguranță deja de pe-acuma că, în cazul dacă încercările lui Lukács vor fi încoronate de succes, împăratul va numi noul cabinet, mai curând, în ultima săptămână din Decembrie și, mai târziu, în cea dintâi săptămână din Ianuarie.

Împăratul va primi neîncetat informații despre consfătuirile urmate de Lukács și contele Khuen-Héderváry la Budapesta. Cu toate că, Lukács, conform dispozițiilor de până acuma, nu va primi ordine de importanță hotărâtoare decât în o nouă audiență a sa, totuși coroana va menține contactul cu Lukács și pe timpul cât cei doi vor fi în discuția alianței Rudonck și Jaurès. Îl constituționalist, întrucât partidul acesta ar primi, în ce privește indemnitate, cabinetul lui Lukács. Se vor face încercări și cu privire la o eventuală colaborare a partidului de suspt conducerea lui Justh cu partidul constituționalist.

Într'alt loc, ziarul vienez scrie următoarele: »Chiar dacă planurile de pace ale lui Lukács nu se vor putea realiza, tot mai sânt încă planuri cu a căror îndeplinire, probabil să fie tot Lukács însărcinat. Supt aceste planuri sânt a se înțelege noile alegeri, a căror țintă e crearea unei majorități absolut nouă.

Misiunea ce-au primit Lukács și contele Khuen-Héderváry e deci de un caracter foarte extins. Însărcinarea celor doi bărbați de stat nici pe departe nu e restrânsă între margini atât de înguste, după cum se obișnuiește la trimiterea așaziilor »homines regii«. Deja zilele cele mai apropiate ne vor arăta care va fi caracterul viitorului cabinet, că va încheia oare o înțelegere cu parlamentul actual, ori că problema lui va fi să dea lovitură de moarte parlamentului actual.

SERVICIUL TELEGRAFIC.

Procesul contra lui Friedjung.

Viena, 21 Decembrie. Ședința de ieri a fost din nou favorabilă acuzatorilor croați. A făcut mare impresie o telegramă citită de avocatul acuzărilor Harpner. Telegrama aceasta vine dela agentul Kacsanski, la care se referit baronul Chlumetzky, declarând în casa acestuia și în prezența lui că a avut revederi întrevederi cu Supilo și că Kacsanski i-ar fi spus că Supilo ar primi subvenții din partea guvernului austriac. În te-

legramă, Kacsanski declară că Supilo o singură dată a fost la el și că niciodată n'a fost Supilo și Chlumetzky deodată la el. Kacsanski va fi chemat să facă declarații înaintea tribunalului.

Martorul contele Kulmer face și el declarații în favorul croaților, susținând că deputații croați niciodată n'au întreținut legături politice nepermise cu guvernul Serbiei. Aceleași declarații favorabile le face și martorul Dr. Lukinici.

Tratative de împăcare.

Viena, 21 Decembrie. Astăzi înainte de amiază nu s'a ținut ședință ca să se dea timp partidelor se între în tratative de împăcare. Tratativele, însă, au fost zădarnice. Dr. Friedjung a voit să dea declarația că după ce s'a dovedit că Bozo Marcovici, președintele Ligii »Slovenski Jug«, era în Berlin, în vremea, în care două dintre documentele prezintate de el (Friedjung) susține că s'ar fi aflat la Belgrad, i-s'a zdruncinat credința în autenticitatea acestor două documente. Croați au cerut însă dela Friedjung să declare că după ce s'a convins că cele două documente sânt false, i-s'a zdruncinat credința și în autenticitatea celorlalte documente.

Friedjung a refuzat să dea declarația aceasta.

Procesul se va continua.

Incendiu groaznic în Londra.

— 7 morți, 40 răniți. —

Londra, 21 Decembrie. În marele magazin Arding Obs a izbucnit un foc uriaș cum de mult zădărnici s'au încercat în Londra. În funcționarea magazinelor a spart lampa electrică. Întreg galantariul în câteva clipe era o mare de flăcări. Publicul cu greu a putut să iese din magazin. Mulți au fost răniți în picioare. Câțiva înși au sărit din etaj. Sânt 7 morți și 40 de răniți.

Demascarea lui Cook?

Copenhaga, 21 Decembrie. Comisia instituită dintre cei mai distinși profesori ai universității pentru a studia documentele prezintate de Cook drept dovadă că au ajuns la polul nordic, și-a adus azi verdictul. Părerea comisiei e că hârtiile prezintate de Cook nu dovedesc în mod suficient că într'adevăr a fost la polul nordic.

Averea regelui Leopold II.

Bruxelles 21 Dec. Monitorul oficial de Vineri a publicat la câteva ore după moartea lui Leopold statutele societății pe acțiuni pentru înfrumusețarea orașelor. Mare parte din averea regelui a dispărut în aceste acțiuni, astfel că nimenea nu o va putea ataca. Avocatul lanson înainte de a pleca să sigileze castelul Balincourt al baronei Vaughan a somat pe posesorii acestor acțiuni să nu le înstrăineze, căci voește să facă societăți proces de nulitate.

Căsătoria principesei Clementina.

Bruxelles 21 Dec. Se zvonește, că principesa Clementina fata cea mai mică a lui Leopold se va căsători cu principele Victor Napoleon, cu care avea de multă vreme legături și numai tatăl ei o împiedeca dela aceasta căsătorie.

Mare aglomerație la catafalcul regelui.

Bruxelles, 21 Decembrie. Eri a fost foarte multă lume la palat, pentru a vedea pe regele

mort. Aglomerația era foarte mare, așa încât s'au făcut mai multe încercări între vizitatorii curioși. Poliția a fost silită să intervină.

Principesa Luiza și familia regală.

Bruxelles, 21 Decembrie. Familia regală a convins pe principesa Luiza să părăsiască pe concubinul ei Geza Matachich și să rămâie în Belgia, unde li se va aranja finanțele și va căpăta un apanaj frumos.

Baroneasa Vaughan desminte, că ar fi moștenit avere.

Avocatul baronei Vaughan, Picard a declarat, că căsătoria acesteia s'a oficiat pe patul morții.

Nu este adevărat, că iar zi rămas multe milioane moștenire. Soția morganatică a regelui își va relua iarăși numele ei de mai înainte »Lacroix«.

INFORMAȚIUNI.

ARAD, 21 Decembrie n. 1909.

Ziare și ziariști.

Desigur unul dintre cele mai grele meșteșuguri este acela al gazetarului român conștițios. El niciodată nu s'a bucurat de rodul muncii sale, așa cum se bucură de pildă un preot, un dascăl, un avocat, pentru rostul cărora s'au îngrijit din cele mai vechi timpuri și senatele școlare și congresele și sinoadele bisericești și codurile de legi și mai înainte de instituțiile acestea toate s'a îngrijit mult ocrotitorul nostru popor, care și-a tras dela gură pentru a putea plăti altuia câteodată o muncă cinstită, de multe ori însă o dîmă silită, după care bietul om nu trage nici un folos, nici moral, nici material.

Munca ziaristului însă a fost totdeauna productivă începând dela primăritatea ei de acum câteva decenii și până la forma ei aleasă din zilele noastre. Ziaristul a fost cea mai credincioasă sentință a intereselor noastre dezbătute, el a fost secretul înțelesurilor noastre sociale, el a oferit zi de zi hrană proaspătă organismului nostru etnic și cultural. În schimb acestor prețioase servicii ziaristului nostru — vorbesc de profesioniști — au avut să îndure cele mai urâte mizerii atât din partea publicului neînțelecător încă de idealuri frumoase, cât și din partea unor exploatare lipsiți de orice scrupul și nedisciplinai, cari și astăzi sânt îngăduși să tragă lumea pe sfioră supt masca unui naționalism mercantilizat până la exces.

Nu pot uita nici temnițele ungurești, care încă au favorizat din belșug cu respingătoarelor ospitalitate oropsita noastră tagmă gazetărească. Starea aceasta de lucruri nu mai putea dăinui. O eră nouă în viața ziaristului român se impunea atât în interesul lui propriu, cât și în acela al publicului mare.

Sindicatul nostru a trebuit să-și ia ființă, pentru a înlătura odată inconvenientele foarte nepăcute, de care se loviau cu orice prilej atât produsele tiparului românesc, cât și măștrii lor. Corporațiunea noastră va fi chemată să steargă abuzurile, care s'au făcut în trecut cu munca membrilor ei izolați, să propage spiritul de solidaritate, să creieze ziaristului român locul de frunte, ce i-se cuvine în societate, să asigure acestuia soarta meritată în urma calității muncii, ce o prestează.

În toate statele civilizate ziaristul se bucură de cele mai distinse considerații, tocmai în urma faptului, că publicul cult de altcum înțelege superioritatea activității lui. La noi lucrul acesta a trebuit să fie impus, cu toate — că ziaristii noștri nu sânt și nu pot fi exclusiv profesioniști, ci ei trebuie să nutrească și un sentiment național dezvoltat. Trezirea aceasta silită poate trece până la un punct oarecare fără critică, din moment ce nici presa nu s'a ținut întotdeauna la culmea chemării sale.

Vina nu gravitează însă atât de mult asupra organelor de presă, cât mai ales asupra publicului însuși, căci pentru a avea o presă bună să cere înainte de forțe alese de muncă un spirit de jertfă din partea publicului, un indemn material. — cum ziceam mai înainte, —

singura, care i poate aduce foloase însușite, înalte chiar.

Odată asigurat sprijinul material, e de datoria organelor de presă să-și îmbunătățească și se sporiască forțele de muncă, dând un avânt treptat bogăției de material și cultivând cu îngrijire interesele variate ale publicului.

Publicul și presa sânt două elemente, care trebuie să se sprijinească reciproc în acțiunile lor. Între ele trebuie să existe o legătură organică, care le dă viață la amândouă. Legătura aceasta organică este *sprijinul material*. Dacă acesta lipsește, amândouă elementele înjesc, se ofilesc și per.

Și tocmai sprijinul material a fost partea cea mai neglijată în comunitatea aceasta de interese.

Publicul nostru cu dare de mână prețuiește prea puțin cultura, educația sufletească, care nu e un bun material, bun de pipăit, ori de gustat, cum e un ciocan de rachi, ori un pachet de tăbac de graniță bunăoară, iar căturarii noștri nu sânt pătrunși încă de datoria de a sprijini un organ românesc fie dintr'o nenorocită obișnuință, fie dintr'o condamnabilă înstrăinare a sufletului, pentru produsele culturii noastre românești. Decăteori nu ni se dă ocazia, de a vedea pe masa unui căturar român, om mai desghețat, și mai eșit o leacă din întunecul idiot al neștiinței, o gazetă străină, ceace constituie un dublu păcat, căci odată sprijinește un organ dușman intereselor noastre obștești, a doua oară lipsește de sprijinul său o foaie românească, care ar putea înflori, dacă i-s'ar pune la dispoziție mijloacele necesare.

Să sperăm însă, că cu timpul va dispărea din sufletul românului lipsa aceasta de interes pentru prosperarea vătății lui și i va veni așa cum spune vorba, mintea cea din urmă.

Din par-e-ne, sântem hotărâți să depunem toată munca, câtă ne stă în putere în dezvoltarea orului nostru, care și până acum a dat pobe o temeinică loialitate față de pretențiile obștei stre românești.

Indicatul nostru a venit să închege și mai unitatea noastră de forțe și să ne dea bună de a ne cheltui cunoștințele în lupta pentru propagarea culturii.

Ameni mari de suflet, cari au fost și până în îndrumătorii pricepuți ai vieții noastre, se vede, că au înțeles marea misiune a sindicatului nostru, afișându-se ca sprijinitorii lui. La Arad dl Nicolae Oncu ne-a promis tot sprijinul, iar dela Orăștie răspunde la apelul nostru glasul binecuvântat al d-lui Ion Mihu.

Aceste două energii sânt o netăgăduită garanție pentru izbânda noastră. Zorile unei dimineți mai bune pentru ziaristica noastră încep să liăriască.

Cu Dumnezeu înainte!

— **Promovare.** Ni se scrie: Dl *Ioan Felea* originar din comit. Hunedoara (Valea Bradului) a fost promovat azi în 18 l. c. n. la gradul de doctor în științele teologice în aula universității din Cernăuți.

— **Papa în mijlocul copiilor.** Urmând pilda mântuitorului, sfântul părinte dela Roma, a lăsat pe copii năpăstuiților din Calabria să vie la el, ca să-i mângăie și să le dea îndemn de muncă și viață creștinească. Duminică înainte de amiază Papa Piu al X-lea a primit la Vaican 500 de orfani, a căror părinți au fost răpiți de înfiorătorul cutremur din Italia-de-sud. Când cei 500 de copii, cari au fost internați în ospiciile de caritate ale bisericii romano-catolice, au înconjurat tronul papal, sfântul părinte a intrat în sală în mijlocul cardinalilor săi. El a spus fiecărui copil câte-un cuvânt de mângăiere și s'a urcat apoi pe tron. Copiii au aruncat la treptele tronului florile ce le aduseră cu ei și atunci papa le-a adresat următoarele cuvinte:

— Dacă îmi va îngădui Dumnezeu să ajung ziua, în care voi veți pași în viață ca bărbați, mă voi simți fericit văzând că, am mântuit spre mărirea credinței noastre 500 de vieți omenești

pentru viitorul mai fericit al mult încercatului Sud!

La 18 Decembrie, aniversarea groaznicel catastrofe, papa Piu a oficiat un Reguiem solemn pentru odihna victimelor de Calabria.

— **Sinuciderea unui locotenent în Brașov.** Locotenentul Eduard Kemlink, care servia la regimentul 50 de infanterie din Brașov s'a sinucis în săptămâna trecută, trăgându-și un glonț de revolver în tâmpla dreaptă.

Locotenentul suferia de neurastenii. Nenorocirea aceasta a avut și alte urmări, tot atât de grave.

Anume în momentul, când locotenentul a voit să comită tragicul act, a fost observat de soacră-să, care s'a repezit la el, pentru a-i lua arma din mână. În lupta aceasta desperată revolverul s'a desrăcat, și a lovit pe nenorocita bătrână în părțile abdominale.

Starea ei e foarte gravă și sânt puține speranțe de scăpare.

— **Cenzură de avocat.** Ni-se anunță că fiul vrednicului român Jarda din Năsăud, d. *Dr. Ioan Jarda*, un fiu al urmașilor ce au trăit și muncit și luptat fără șovăire pentru neam, în 18 Decembrie a. c. a depus cenzura de avocat din Murăș Oșorheiu.

— **Nu i nici o fericire nici pentru o împărăteasă.** Împărăteasa celui mai vast imperiu din Europa e de multă vreme bolnavă și cu toate îngrijirile medicale ea continuă să sufere. Durerile ei nu sânt din acelea, ce se pot vindeca cu leacuri. Cel mai bun leac ar fi să lase împărăția la pustă, căci coroana cu briliante li aduce pe cap atâta amar de grije.

Țarina Rusiei, căci de ea e vorba — este de origină englezoaică. — Când a venit în țara aceasta plină de primejdii permanente putea ști, că nu o așteaptă, cine știe ce fericire. Credea totuși, că înconjurându-se cu slugi devotate din țara sa își poate asigura o viață mai fără griji. S'a înșelat însă amar, căci tocmai slugile acestea au adus pe capul ei cea mai mare neliște și ele i-au rulat nervii.

Împărăteasa avea la curtea ei o camerieră engleză, în care avea cea mai mare încredere. Prin mijlocirea acestei cameriere guvernul englez a ajuns în posesia tuturor tainelor dela curtea rusă. Astfel pe vremea conflictului ruso-japonez, împărăția galbenă era înainte avizată de toate planurile Rusiei, așa încât s'a pregătit de cu vreme, așteptând colosul dela nord în bătaia puștii.

Din cauza aceasii împărăteasa a devenit foarte nepopulară la curte și în fiecare moment își temea viața. Cameriera din diferite motive n'a putut fi pedepsită, ci numai expulzată peste graniță.

Țarul a încercat în diferite rânduri dar fără rezultat să facă pe împărăteasă să concedieze pe englezi din serviciul său. Acesteia i e teamă să rămână singură în Rusia.

Neurastenia împărătesei datează însă de pe timpul revoluției. În vremea aceia de neliște veștile de pre comploturi împotriva familiei imperiale bătău ca muștele într'o bucătărie.

Astfel când familia a părăsit Țarskoje Selo pentru a ajunge pe vapor în apele finice, s'a răspândit deodată vestea, înspăimântătoare, că vaporul o să fie aruncat în aer. Împărăteasa de spaimă a leșinat. Începutul boalei pusea deci de atunci rădăcină.

Spaima de feul acesta s'au repetat foarte des, așa încât nu e nici o mirare, că neurastenia împărătesei merge crescând.

Odată, când locuia în palatul Țarskoje Selo, a intrat seara pela nouă ceasuri în odaia de dormit a Țareviciului Nicolae. Când s'a apropiat de pat, a văzut că copilul în etate de patru ani, nu era în pat. A alergat pe coridor, a strigat slugile ajutor și larș supt impresia unei groaznice presupunerii cade jos leșinată. Credea că i-au furat copilul.

Presupunerea ce e drept că s'a adevărit, căci dându-se alarma, garda a început să caute și a

aflat pe prinț într'un borșet din fundul parcului învâluit în scutece și abia răsuflând. Întrebat cine l'a dus acolo, mititelul a spus, că niște oameni, care au fugit. Se vede că văzându-se urmărit, hoții au renunțat la pradă.

Iată deci fericirea de care se bucură una dintre cele mai mari suverane din lume.

Ziua și noaptea ea tremură de frică și cel mai mic zgomot face să-i înghețe sângele de spaimă.

— **În amintirea lui Ion Creangă.** La 31 Decembrie se împlinesc 20 ani dela moartea părintelui literaturii populare române Ion Creangă. Societatea »Academia ortodoxă« din Cernăuți (Bucovina) aranjează în amintirea lui o sedință familiară — în sala filamornică, — Duminică în 2 Ianuarie 1910. Despre viața și scrisul lui I. Creangă va vorbi stud. teol. Alex. V. Isăceanu. Nu vor lipsi recitățile, corul și citiri din Amintirile lui, care au încălzit sufletul atâtor generații românești.

— **Procesul miniștrilor danezi.** La 8 Ianuarie 1910 va începe, înaltea înaltei curți de stat din Copenhaga, procesul pentru delapidare pornit împotriva foștilor miniștri Christiansen și Borg, acuzați că fiind miniștri au săvârșit nenumărate malversațiuni. Ancheta împotriva fostului ministru de justiție Alberti nu s'a săvârșit încă. Acest ministru, de asemenea, e acuzat că a delapidat mai multe milioane din banii publici. Alberti în apărarea sa spune că a ajuns pe mâinile unor cămătari internaționali cari l'au exploatat și așa a ajuns pe calea crimei. Dosarul împotriva lui Alberti cuprinde 800 de anexe și se extinde pe 25.000 de pagini.

Procesul din Ianuarie p omite a fi o senzație europeană.

— **Prințul Gheorghe — redactor.** Prințul Ghiță al Serbiei, neastâmpăratul prinț, care era să aducă pe capul țării sale un război cu monarhia noastră și a provocat nenumărate conflicte și scandaluri, — a intrat în gazetărie. Precum ni-se anunță din Belgrad, prințul Gheorghe a pus temelile unui ziar al său propriu, care va purta numele »Reforma« și va apărea încurând. Conducătorul ziarului va fi un maior pensionat, dar adevăratul redactor și inspirator Alțeta Sa

prințul Gheorghe.

Li dorim confratelui depăiat mari succese pe terenul publicisticii, decât a știut să realizeze pe terenul politicii externe și interne.

— **Armata și istoria ungarilor.** Clubul catolic din Timișoara organizează săptămânal, deja de multă vreme, serate sociale în beneficiul catolicilor săraci. Seratele acestea erau cercetate până acum și de ofițerii garnizoanei locale, de vreo săptămână ei însă se abțin consecvent de-a mai lua parte la ele. Cauza e că unul din conferențarii benevoli a citit despre viața și luptele lui Rakoczy al II-lea. Ofițerimea crescută în spiritul adevărului istoric, n'a putut s'asculte o conferință concepută în spiritul falș al istoriei ungurești, care e o apoteosare dulceagă a tuturor figurilor istorice ungurești. Presa ungurească, bine înțeles, e mahnită nespuse de gestul just al ofițerilor din Timișoara, căci glava ungurească nu înțelege, că dulcegițiile »patriotice« se pot debuta cel mult în școalele primare și secundare de stat, în cari elevii sânt puși la discreția orgoliului șovin și că aceleași dulcegiții în sufletul oamenilor obișnuți să privească trecutul în oglinda adevărului istoric, nu pot să trezească decât averșiune, ori cel mult compătimire.

— **Umorul regelui Leopold.** Ziarul »Gil Blas« din Paris publică următoarele anecdote nostime despre răposatul rege al Belgiei Leopold.

La un concurs de aviațiune ce-a avut loc în Paris, a asistat și regele Leopold, intrând în vorbă cu aviatorii, firește, s'a discutat și despre politică. Deodată, unul dintre aviatorii francezi îi zice:

— Eu's cu trup și suflet anarchist. Și d-ta?

Leopold începu să rîză.

— Săpisti, firește că și eu's anarchist, dar drăcia mea de meserie mă împiedică să pun anarchismul în practică!

Dudás Sándor

cojoacă în

Kolozsvár, strada Unio Nr. 12.

Pregătește tot felul de articoli aparținători acestei brange, în preț favorabil precum: Bitușe de călătorie, tocuri pentru picioare, lânării, cojoace pentru bărbați și femei, după modele franceze și engleze, coliere, manoșane, etc. Mare depozit de covoare de lână. Cumpără tot soiul de blănării de vânat.

— **Furt la o administrație financiară.** Din Becicherecul-mare ni se scrie că ieri, când s'a prezentat la administrația financiară o comisie militară pentru a ridica solda militarilor, casa de bani a fost găsită spartă. S'au furat 19.000 cor. Hoțul n'a putut fi descoperit până acum.

— **Pentru 60 de fileri, poți pregăti ușor acasă 2 litri lichieri Alasch, Anisette, Benedictin, Chartreuse, Curacao, Persecă, Pară imperială, Chimin, Cafea, Roza, Vanilie, Silvorum, Rachi de drojii și Rom. 10 doze cu modul de pregătire expediază franco. Burger Frigyes, farmacist Cluj. — Kolozsvár.**

— **Spirtul Hungaria este cel mai probat spirt contra reumei.** Prețul 1 cor. Balsamul contra degerăturii face se înceteze chiar și degerătura cea mai învechită. Prețul 1 cor.

Se află de vânzare exclusiv la: Drogueria „Angyal” a lui Fekete Mihály în Murăș-Oșorheiu — Marosvásárhely.

— **Nouă întreprindere industrială în Timișoara.** Anton Kornitzky a zidit în Timișoara-Fabrică, în colțul străzii fabricii de mătase cu absorbite de gaz, pe care a instalat-o cu cele mai moderne mașinării ale tehnicii moderne mașinării ale tehnicii moderne și produce 11 feluri de făină. Proprietarul a aranjat în legătură cu moara, și o prăvălie de spărie, unde să vind cele mai bune mărunțuri și făinuri cu prețuri ieftine. — Pregătește în atelier și lucrări de lăcătorie foarte frumoase ceea ce ridică vaza industriei timișorene și merită sprijinul publicului.

Conferențele „Asociațiunii” în Brad.

Conferința a doua, din Dumineca trecută, s'a făcut plăcută „serată Alexandri” literară-declamatorică. Vreme de o jumătate de oră a caracterizat d. Dr. Traian Suciu pe

„Acel-rege al poeziei vecinic tânăr și ferice, Ce din frunze își doinește, ce cu fluierul își zice, Ce cu basmul povestește, — veselul Alecsandri... cit și lucrările lui, alegând din fiecare gen literar, în care a scris Alexandri, citate potrivite. Conferința, ascultată cu atenție de public, a durat până la miezul nopții cu versurile Bardului dela Mircești:

„Mi-am văzut visul cu ochii, de-acum pot să mor ferice. Acum lumea ne cunoaște: romin zice, viteaz zice!” Imediat a urmat apoi cântarea corului gimnazial. „Latina gintă” nu credem să se fi executat la Montpellier înaintea alor 60000 de ascultători cu mai multă precizie decât acum de corul condus d. Mihail Stoia.

Un școlar a declamat apoi „Peneș Curcanule”, iar d-șoarele Lucia și Dorina Albu au cântat frumos — acompaniate cu violina de d. M. Stoia — minunata romanță „Steluța”.

D. Ioan Birna ni-a interpretat pe „Herșcu Bocogiu” cu aceeași pricepere specială, cu care a jucat în vara trecută pe evreii din „Lipitorile satelor”.

Iar, în fine, d-șoara Olga Boneu a jucat plăcut pe „Mama Anghelușă”.

Proxima Duminecă, tot la 3 ore p. m. în sala de cant a gimnaziului, va fi comemorarea lui Eminescu, de către d. Dr. Ioan Radu, cu program tot atât de variat. Ar putea osteni și inteligența din jur, mai ales cea din Baia de Criș. Intrarea și așa e liberă de taxă.

Evreii.

Piața grânelor din Aradul nou.

21 Decembrie 1909.

A sosit și termenul oficial al iernii, vremea e însă tot domoală și ploioasă, fără să înăurească în spre rău starea sămânțărilor.

S'a vândut azi:

grâu 500 mm.	13.60—13.80
orz 100 mm.	6.80—
ovăș 100 mm.	7.10—
secară 100 mm.	9.10—
păpușoi 500 mm.	5.60—5.75

Prețurile sunt socotite în coroane și după 50 kg

Bursa de mărfuri și efecte din Budapesta.

Budapesta, 21 Decembrie 1909.

Prețul cerealelor după 100 kgr. a fost următorul:

De Tisa — — — — —	28 K. 95—30 K. — fil.
Din comitatul Albei — — — — —	28 » 80—29 » 80 »
De Pesta — — — — —	28 » 90—29 » 90 »
Bănățanesc — — — — —	28 » 95—29 » 90 »
De Bacica — — — — —	28 » 60—29 » 80 »
Secară de calitate I. — — — — —	19 » 75—20 » 05 »
Secară de calitate mijlocie — — — — —	19 » 55—19 » 65 »
Orzul de nutreț, calitate I. — — — — —	14 » 75—14 » 95 »
Ovăș de calitate I. — — — — —	15 » 70—16 » — »
Ovăș de calitate a II. — — — — —	15 » 40—15 » 60 »
Cucuruz — — — — —	14 » 80—15 » — »

BIBLIOGRAFII.

A apărut: *Revista infanteriei* anul XIII, Nr. 155, Noembrie 1909. Sumarul: Proiect de buget pentru Administrația Generală a Războiului de Colonel A. Saegiu. Din ale oastei, de Colonel Mărășescu. Generalități asupra Mitralierelor, de Căpitan L. Mircescu. Dresaj sau educație, de Căpitan G. Dabija. O privire generală asupra punctelor principale din p'a ul pentru pregătirea de război, de Căpitan I. Manoilescu. Din instrucția de luptă a infanteriei, de Sublocot. Todicescu Gh. — Din proiectul de regulament asupra „Serviciului în Campanie” de Lt.-Colonel C. Teodorescu. Instrucțiunea la Corpurile de trupă, de Maior Al. Atanasiu. Batalionul de instrucție al corpului de Grădineri, Maior E. Broșteanu. Partea a III a din instrucțiile provizorii asupra exercițiilor infanteriei. Propuneri pentru modificarea acestei părți de Maior M. Anastasiadi. După Manevre, de Căpitan Economu Virgil. — Mișcarea intelectuală. — Răsfoirea revistelor, Comunicare, Fapte, Știri și Bibliografii. — Anexa. — Deslegarea temei Nr. 6. Direcția, redacția și administrația: Școala Militară de Infanterie. București.

La Librăria „Tribuna” se află de vânzare:

Au apărut:

Din compozițiile lui Dr. Iustin Cl. Iuga, au apărut în ediția a II-a următoarele:

Vioarele de iarnă, polcă mazurcă pentru pian preț. — 40
Marșul studenților, pentru pian preț. — 40
Resignare, romanță pentru voce și pian — 50
Thalia română, marș pentru pian. — 40

Cântece și plângeri, un caiet de compoziții, cuprinzând 6 piese pentru voce și pian preț. — 3—

Se pot procura dela „Librăria a-hidicezană” din Sibiu (Nagyszeben), „Librăria M. Onisor” din Năsăud (Naszód) „Librăria A. Todoran” din Gherla, (Szamosujvár), și dela „Librăria Tribunei”, Arad. Cele 4 dintâu se pot însă comanda numai dela autor din Gherla (Szamosujvár). La comandă e de a se alătura 10 fileri pentru porto postal (recom. 45 fil).

Tipărituri advocaționale în limba maghiară: *Adás vételi szerződés* 1 bucată 6 fileri; 50 bucăți 2 coroane.

Haláleset felvétel 1 bucată 6 fileri; 50 bucăți 2 coroane.

Házassági életközösség helyreállítási kérvény 1 bucată 4 fileri; 50 bucăți 1 cor. 50 fileri.

Közégi bizonyítvány 1 bucată 3 fileri; 50 bucăți 1 cor. 50 fileri.

Kielégítési végrehajtási kérvény 1 bucată 4 fil.; 50 bucăți 1 cor. 50 fileri.

Meghatalmazás 1 bucată 3 fileri; 50 bucăți 1 cor. 50 fileri.

Sommás kereset 1 bucată 4 fileri; 50 bucăți 1 cor. 50 fileri.

Leltár 1 buc. 8 fileri; 50 buc. 2 fil.

Ciaslov, (Orologion) cu litere latine, leg. în piele — 4—
Octoich, mic cu lit. latine leg. simplu — 1.60
„ „ „ „ „ fin — 2—
„ „ „ „ „ în piele — 3.20

Sentinela cântărilor bisericești-române, puse pe note, de Terentius Bugariu — 2—

Arma noastră să ne fie, cor. bărb. de Const. Savu — 3.20

Gândul meu la tine sboară, cor bărb. de Const. Savu — 3.20

Mizeria, cor bărb. de Const. Savu — 3.20

Dorul mamei, cor bărb. de C. Savu — 3.20

Pe mal, cor bărbătesc de Const. Savu — 3.20

Cântec de toamnă, cor bărb. de C. Savu — 3.20

La Olt, cor bărb. de Const. Savu — 3.20

Ferentarul (Roșiorul), cor bărb. de C. Savu — 3.20

Mi dor, cor bărb. de Const. Savu — 3.20

Heruvic la lit. înainte sfințită, cor. barb. de Constantin Savu — 3.20

Rădăcat-am (Priceasnă) cor. bărb. de C. Savu — 3.20

Funebrale cor. bărb. de Const. Savu — 3.20

Din Biblioteca muzicală „Lira română”

Nr. 1: „Deșteaptă-te Române.”
Nr. 2: „Luna doarme.”
Nr. 3: „Aoleo!”
Nr. 4: „Suspine crude.”
Nr. 5: „Cât te-am iubit.”
Nr. 6: „Călugărul din vechiul schit.”
Nr. 7: „Pentru tine Iano.”
Nr. 8: „Două fete spală lână.”
Nr. 9: „Ce te legeni codrule.”
Nr. 10: „Steluța.”
Nr. 11: „Cucuruz cu frunza'n sus.”
Nr. 12: „Fetișo din acel sat.”
Nr. 13: „Popa zice, că nu bea.”
Nr. 14: „Inimioara mea.”
Nr. 15: „Am un leu, și vreau să-l beau.”
Nr. 16: „Pasere galbenă'n cioc.”
Nr. 17: „Imnul regelui român.”
Nr. 18: „Cântul gîștei latine.”
Nr. 19: „Tricolorul. Imn patriotic.”
Nr. 20: „Stăpînul nostru.”

Nr. 21: Mama lui Ștefan-cel-mare.

Nr. 22: Domnul Tudor, cântec național.

Fiecare număr 20 bani, plus 5 fil. porto poștal.

Jocuri românești I. (piano solo) de Tib. Brediceanu. — 4—

Jocuri românești II. (piano solo) de Tib. Brediceanu. — 4—

Jocuri românești III. (piano solo) de Tib. Brediceanu. — 4—

Doine și cântece I. (voce și piano) de Tib. Brediceanu. — 4—

Doine și cântece II. de Tib. Brediceanu. — 4—

Nu m'abandona, romanță p. voce și piano, aranj. de A. Bena. — 1.20

Liturgia S. Ioan Crisostom pentru cor mixt, de N. Ștefu. — 3—

4 Colinde din munții apuseni de Șt. Ștefu. cor mixt, și cor. bărb. — 2—

Ilustrate din România cu 10 și 20 fileri bucata. Ilustrate cu palatul ziarului „Tribuna” 10 fil. bucata. Ilustrate cu bustul lui Șaguna 10 fil. buc.; Mausoleul lui Șaguna la Reșinar 10 fil. buc.

Tot dela librăria noastră se mai pot procura revizite de scris, hârtii de epistole cu prețuri foarte ieftine, precum și cărți de literatură ș. a.: scrieri complete, romane, nuvele, poezii traducerii, călătorii etc. etc.

La fiecare carte rugăm a se mai adăuga 5—10—20—30 fileri, pentru porto poștal.

Poșta administrației.

Stefan R. Muntean Măscă. Am primit 24 cor. abonament. Mai datorezi 2 cor. pe anul 1909.

Gheorghe Ilie, Rozsnyó. Abonamentul dv. e achitat până la finea anului 1909.

Redactor responsabil Iuliu Giurgiu.

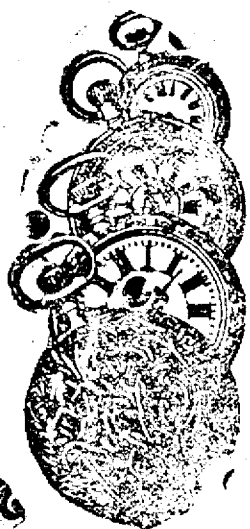
„Tribuna” Institut tipografic, Nichin și cons.

Secretele secrete!

scurgeres, arderea, atât la bărbați cât și la feme
menul „Gonoto”. Acest medicament se
capătă pe lângă cea mai r

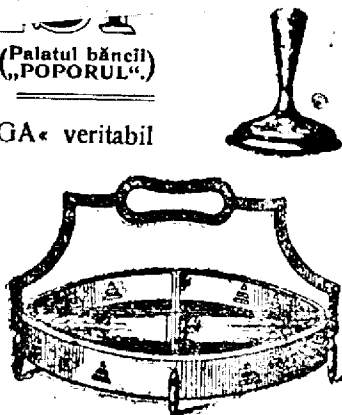
recunoștință se vindecă foarte repede prin medica
de 3 sticle cu 12 cor. se expediază franco. Se
în Roma nr. 1 (Slavonia). —

HE
LUGOȘ, Izabella tér (Palatul băncii)
Telefon nr. 202.

Mare depozit de oroloage »OMEGA« veritabil
și SCHAFSHAUSEN de aur
și argint, obiecte pentru
masă de argint greu veri-
tabil și din argint de China
precum și obiecte de lux.
Mare asortiment de cadouri
ocasionale. — Prețuri ieftine.
Roagă sprijinul onor. public
cu deosebită stimă Hegyesi,
giuvaergiu.

lemn fără praf cor. o —
100 Klgr. de cărbuni
pentru fauri cor. 4'60.

Róth József mare neguțator
de cărbuni

Arad, Eötvös-u. 3.

Nr. Telefonului 63.

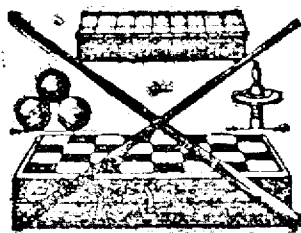
Pentru fabrici, mori precum și pentru
trierat expediez cărbunii de Prusia de
calitate cea mai bună.

Weisz Géza

Budapesta VII, strada cheiuri și bile pt. biliarde

Pregătește tot felul de cheiuri și bile ver-
de fildeș, ține în depozit cele mai bune che-
iuri, bile veritabile de fildeș, șacuri, do-
mino, bile „Lignum Sanctum“ și pănuși
de lemn de carpin.

Primește spre repa-
rare cheiuri și bile de
fildeș și ambră cu
prețuri moderate pe
lângă executare solidă
și cu punctualitate.

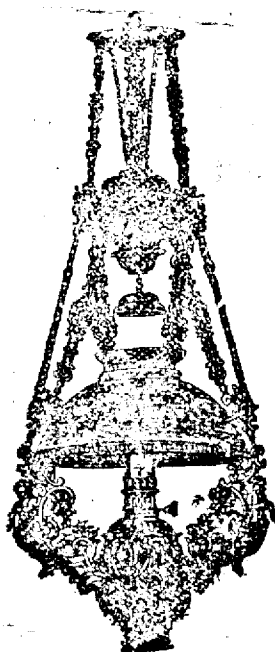

Deschidere de prăvălie de sticlării și porțelan.

cunoscut on. public din Vârșeț și jur, că în
ta Francisc Iosif, colțul casei dlui Vasa
Petrovits am deschis o nouă

vălie de
clării,
artelan,
moane,
oșni
și lpe.

icaări
de icne
se fac ecin-
fios, proși
cu pre
foarte ie.

Primește
lucrări de
sticlă
pentru zidiri
și le pregătesc
în atelier și
afară cu prețuri
foarte ieftine.

Garnituri
de sticlă
și serviciu
alb pen-
tru masă.

agă binevoitorul sprijin:

MARIS EISER, Versec.

Telefon Nr. 135.

Telefon Nr. 135.

J. GELLER,
giuvaergiu.

ARAD, piața Andrassy Nr. 14.

Mare magazin de:

Giasornice de buzunar și

obiecte din argint veritabil.

K SÁNDOR orologier și
giuvaergiu.
nr. 13. (Lângă banca
„Coroana.”)

asortimentul bogat de oroloage și giuvergi-
oarte avantajoase și lucrare în cel mai fin sistem.
de argint veritabil și argint
mare asortiment; lacămuri de
din argint se pregătesc după prețul
corent de zi. Oroloage veritabile „Omega”
pe lângă garanție de 10 ani. Serviciu prompt
și sol d. Prețurile cele mai mai moderate.
Acei cari cer cu provocare a ziarul „Tri-
buna” primesc catalo-
gul gratuit și porto-
franco acasă.
Comandele din provin-
cie se efectuează prompt
și conștient os.

...acestora cu pre-
țuri foarte ieftine.
Atrag tot odată atențiunea on. public asupra
celor mai bune ace ale mele pentru mașini
de cusut.
Reparaturile se efectuează prompt și ieftin.
Garanție pe 6 și 10 ani.

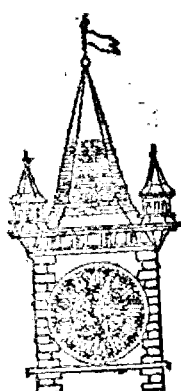

Fondată în 1885.

Fondată în 1885.

Peterka Lajos

fabrică de clasornice de turn, ang. cu contract de capit. Budapesta
Budapesta IV., str. Bástya nr. 22.
— Prăvălia: V., strada Váczl nr. 57. —

Face pe lângă prețuri moderate și ga-
ranție de mai mulți ani clasornice
de turn, școli, castele și cazarme,
primește deasemenea și repararea lor.
Fiind chemat mă duc ori unde în
persoană, budget face gratuit și trimite
porto-franco ori cui.

Industria St. Antoniu, pentru fabricarea luminilor a lui
J. NEUHOLD & COMP.
TIMIȘIOARA-TEMESVÁR,
strada Hunyadi și Batthyányi, piața Dózsa,
colțul de lângă statuia St. Maria.

Recomandă on. preoțimi
lumină de vax
cu prețuri foarte moderate.
Distins cu premiul statului și și lăudat de Majestatea Sa.
Luminează frumos! Nu produc fum și se scurg.
Telefon Nr. 622;

VOJTEK și WEISZ IN ARAD

RECOMANDA IN ATENȚIUNEA ON. PUBLIC DEPOZITUL LOR CEL MAI BINE ASORTA
FONDAT ÎN ANUL 1890.

Alifii pentru față,
Pudre pentru dame,
Cosmetici pentru mâni,
Apă de colonii,
Parfumuri pentru odăi.
Tot felul de Săpunuri,
din țară și străinătate.
Creme pentru înfrum-
sețare.
Praful, Perii, și Apă
pentru dinți.

TEA

calitatea cea mai fină
și cea mai ieftină.

RUM

cea mai renumită
calitate.

Cele mai noi
PARFUMURI

engleze și franceze în sticle originale și
măsurate.

Fă
nutr
NESTLÉ
KUFKE,
TEINHA

pentru
totdeauna proăță.
Prăf de prăf,
pentru c-
CREMA-BY.

și 20 fileri
„Tribuna”
și Șaguna
Reșinar 10
ot procura
cu prețuri
atură ș. a.
pezii tradu-

liga 5—10—

cor.
909.
ul dv. e

glu.
și con

se onoratul public românesc, ca ședula primită dela cassa noastră să o pună în oare-care cutie de bani în scopul de bi-